

4

Życie Jezusa Chrystusa

Już w pierwszym wierszu Nowego Testamentu czytelnik przedstawiony jest Jezusowi Chrystusowi, którego życie przekracza ziemski wymiar i jest jedynym w swoim rodzaju. A więc jest oczywistym, że przegląd Nowego Testamentu należy rozpocząć od ziemskiego życia Chrystusa, tak jak przedstawiają je cztery Ewangelie.

Każda z Ewangelii opowiada o życiu Jezusa w sposób selektywny, tak więc najbardziej pełna biografia znajduje się w obrazie złożonym z *połączenia* wszystkich czterech Ewangelii.¹ Rozdział ten dokonuje przeglądu połączonego obrazu. Skoncentrowanie się na poszczególnych częściach tego obrazu zostanie dokonane później, gdy każda z Ewangelii będzie przeglądana oddzielnie.

W tym rozdziale student powinien nastawić się na dedukcję, to znaczy, powinien umieć logicznie uzasadnić podany mu materiał porównując go ze wskazanym tekstem biblijnym. W przeglądzie poszczególnych Ewangelii, którym zajmujemy się później (rozdz. 5–8), niezbędny będzie bardziej niezależny i odkrywczy rodzaj studiów, dlatego podejście studenta powinno być przede wszystkim indukcyjne.

I. PRZED WYDARZENIEM BETLEJEMSKIM

Trzydziestotrzyletni epizod ziemskiego życia Chrystusa jest czymś nieznacznym w porównaniu z Jego wieczną egzystencją. Jego przeszłość wybiega przed narodziny w Betlejem, a wieczne istnienie przechodzi ponad śmiercią i zmartwychwstaniem, kształtując historię świata. Zanim dokonamy przeglądu wczesnego okresu ziemskiego życia Jezusa, pomocnym będzie zapoznanie się z niektórymi zagadnieniami, związanymi z oczekiwaniem na Jego przyjście.

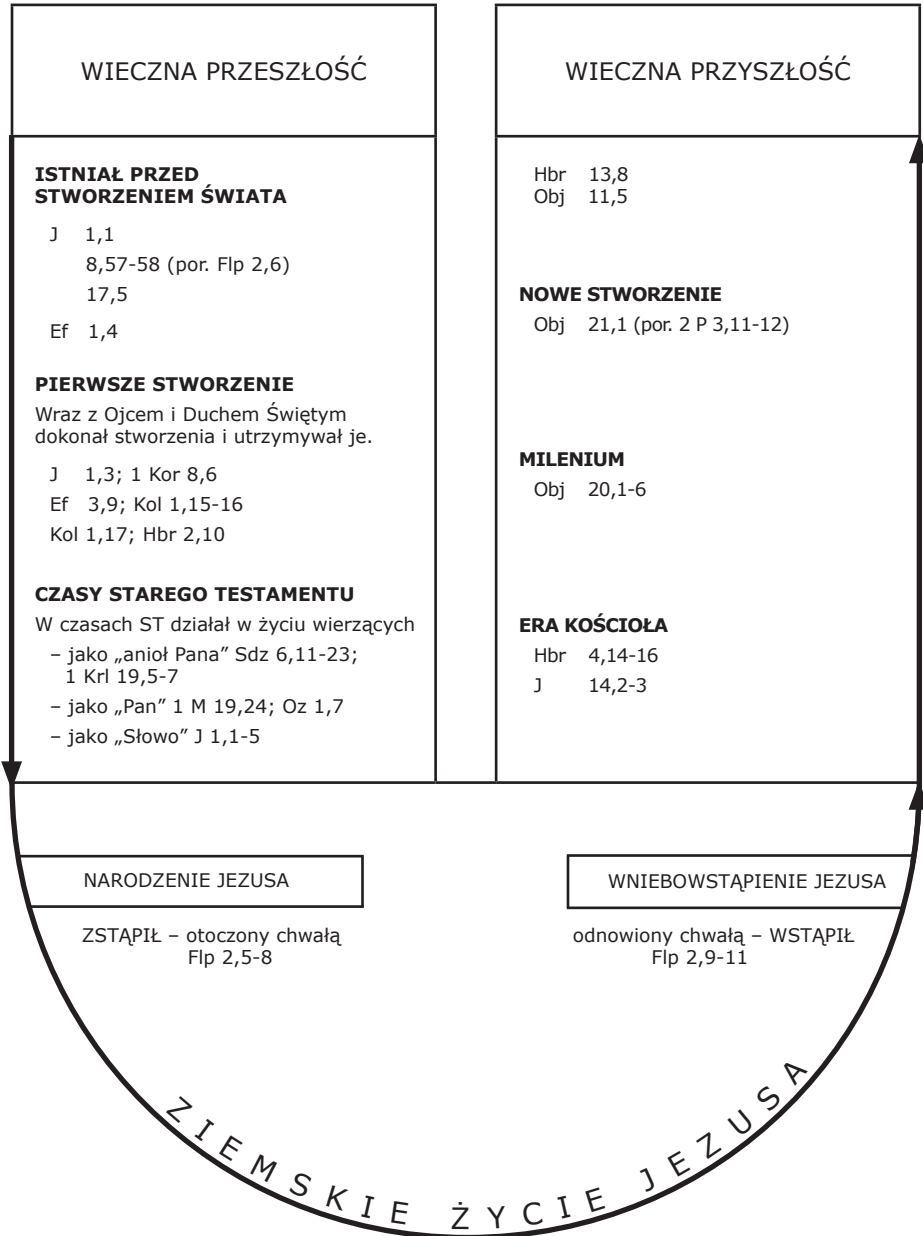
---

1 Nawet połączenie wszystkich czterech Ewangelii zawiera relatywnie niewielką część życia Jezusa (zob. J 21,25). Ale wszystko, co zostało spisane, wiernie i w pełni odtwarza naszkicowany przez Boga, biblijny portret Chrystusa.

CHRYSTUS OD WIECZNOŚCI DO WIECZNOŚCI

CHRYSTUS PRZED WCIELENIEM

WNIEBOWZIĘTY PAN

A. CHRYSYTUS PRZED WCIELENIEM

Narodzenie Jezusa w Betlejemie było pierwszym wydarzeniem w życiu „wcielonego” Syna Bożego. Do tego czasu istniał On jako „przed-wcielony” Chrystus. Tak jak Ojciec i Duch. Nie miał On początku – istniał zawsze, wiecznie. Gdy Jan mówi, że Słowo „było na początku” (J 1,1), odnosząc to do Jezusa, ma na myśli czas stworzenia (1 M 1,1) – Słowo, Jezus, istniał zawsze.

Biblia nie dostarcza zbyt wielu szczegółów o Chrystusie, ani przed Jego wcieleniem, ani po Jego wniebowstąpieniu. To zaś, co mówi jest dla nas bardzo ważne. Przestuduj Wykres 12. Przeczytaj biblijne referencje i zapisz w kilku słowach esencję każdego wiersza.

Zwróć szczególną uwagę na ponizienie Chrystusa (od tronu do krzyża) w Filipian 2,5-8 i na wywyższenie Chrystusa (od krzyża do tronu) w Filipian 2,9-11.

B. PRZODKOWIE JEZUSA

Boże wpływy są szczególnie widoczne w dynastycznej linii przodków Jezusa. Wszystkie, dotyczące Go, prorockie zapowiedzi, ogłoszone wieki przed Jego narodzinami, zostały wypowiedziane zgodnie z Bożym planem i spełnione z taką samą dokładnością. Z wielu proctw o Nim, cztery są szczególne:

1. Miał należeć do rodu ludzkiego (Iz 9,5a).
2. Miał pochodzić z mesjańskiej linii przymierza (1 M 22,18; 49,10).
3. Miał pochodzić z królewskiego rodu Dawida (2 Sm 7,14.16; Iz 11,1).
4. Miał być „Bogiem Mocnym” (Iz 9,5).

Dwie nowotestamentowe genealogie Jezusa (Mt 1,1-17; Łk 3,23-38) zawierają w sobie spełnienie wszystkich czterech zapowiedzi. Zapoznaj się z tymi genealogiami, przeczytaj obie listy, zapisując podobieństwa i różnice. Pomocne może być zapisanie tych list w dwu kolumnach. (Zapisz obie w rozwiniętej formie, jak u Mateusza).

Wykres 13 ukazuje ważniejsze wydarzenia obu tych list. Obie genealogie są Jezusowe: Łukasz podaje przodków Marii, matki Jezusa; zaś Mateusz podaje przodków Józefa, prawnego ojca Jezusa.

Uwagi do Wykresu 13

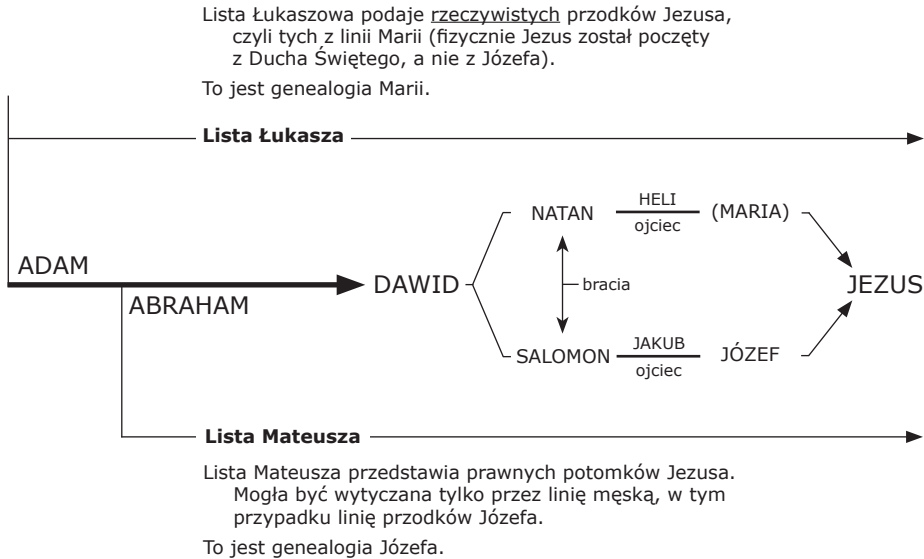
1. Jak daleko wstecz w historię ludzkości cofa się każda z genealogii? Co do różnic, weź pod uwagę, że Mateusz pisał mając na uwadze szczególnie Żydów.

2. Zauważ, że Natan i Salomon byli przodkami, odpowiednio: Helego (ojciec Marii) i Jakuba (ojciec Józefa). Który z braci został następcą na tronie Dawida? (zob. 1 Krl 1,13).

3. Mateusz dzieli swoją listę na trzy grupy (dla udowodnienia zawierając w każdej czternaście pokoleń): od Abrahama do Dawida (teokracja); od Dawida do niewoli babilońskiej (monarchia); od niewoli babilońskiej do Chrystusa (hierarchia). Przegląd Starego Testamentu pokazuje, że historia Izraela w tych okresach, ogólnie rzecz biorąc, była mroczna i tragiczna.

WYKRES 13

GENEALOGIE CHRYSZTUSA

4. Mateusz używa słowa *egennesen* („dać początek”, „zrodzić”, „być ojcem”), co w żydowskich genealogiach zwykle odnosi się do syna, ale niekiedy do dalszego potomka, jakim jest wnuk. Na przykład, Mateusz 1,8 mówi: „Joram *egennesen* Ozjasza”, ale 1 Kronik 3,11-12 zakłada, że było trzech potomków Jorama, zanim urodził się Ozjasz. Takie „przerwy” w genealogiach nie są błędami, lecz raczej sposobami używania słów, które wyglądają na błędy.

A teraz popatrzmy, w jaki sposób genealogie Jezusa wypełniają cztery proctwa, wymienione wcześniej w tym fragmencie.

1. *Syn Człowieczy*. Jezus w dosłowny sposób utożsamiał się z rodem ludzkim – urodził się w prawdziwym ludzkim ciele (zob. Gł 4,4). Łukasz poprzez sięgnięcie wstecz aż do pierwszego człowieka, Adama, podkreśla Jego identyfikację z całą ludzką rasą. Mateusz przypomina „ludzki” aspekt jego rasy, (pomimo że Jezus nie był związany jakimkolwiek ograniczeniem wynikającym z Jego człowieczeństwa) poprzez cytowanie moralnie splamionych imion (np. Rachab), oraz poprzez wzmiankę o uprowadzeniu Judy do Babilonu.

2. *Mesjasz*. Cztery razy w pierwszych osiemnastu wierszach Mateusza Jezus jest identyfikowany jako Chrystus (słowo pochodzące od greckiego *christos*, namaszczone), tytuł odpowiedni dla Mesjasza. Mesjaniczny aspekt Mateusz podkreśla także w otwierającym stwierdzeniu, gdzie utożsamia Jezusa z „synem Abrahama” (Mt 1,1). Mateusz także rozpoczyna listę imion od Abrahama. Zawierając przymierze z Abrahamem Bóg zawarł je również z Izraelem, właśnie jemu obiecując wieczne błogosławieństwo (zob. 1 M 12,2-3; 17,3-8). Jezus przyszedł nie tylko po to, aby być nadzieją dla świata, ale także, aby być Zbawicielem Izraela.

3. *Król*. Mateusz nazywa Jezusa „synem Dawida” (1,1). Frazę „król Dawid” powtarza dwukrotnie w 1,6. Królewska linia Dawida przechodzi na Salomona, jego spadkobiercę. Warto zauważyć, że pochodzenie Jezusa (po linii Marii), zapisane przez Łukasza, sięga także wstecz do Dawida.

4. *Syn Boży*. Ponieważ narodzenie Jezusa zostało poczęte przez Ducha Świętego, obie genealogie dbają o to, aby zachować Jego boskość (zob. Mt 1,20). Józef był tylko *prawnym* ojcem Jezusa. Mateusz mówi, że Józef był „mężem Marii, z której narodził się Jezus” (1,16). Wyrażenie „z której” w języku greckim² jest rodzaju żeńskiego i odnosi się *wyłącznie* do Marii. Zauważ jak kilka wierszy dalej (w. 23) Mateusz wyraźnie wskazuje na Jezusa jako Boga.

Lektura Łukasza 3,23 także ugruntowuje prawdę, że Jezus został poczęty przez Ducha Świętego, a nie przez Józefa. Wiersz ten mówi: „A Jezus (...) był jak mniemano, synem Józefa,³ syna Helego”. Heli był ojcem Marii i dziadkiem Jezusa. Tak więc Łukaszowa lista rozpoczyna się oznajmieniem o ponadnaturalnym poczęciu Syna Bożego z dziewicy. (Zauważ, że Łukasz kończy listę odniesieniem do boskiego stworzenia Adama, ojca ludzkiego rodzaju, „który był Boży” – Łk 3,38).

Ciekawą rzeczą jest, że dwie inne Ewangelie, Marka i Jana, identyfikują Jezusa jako Boga już w pierwszych wierszach. Marka 1,1 zapisuje wielki genealogiczny fakt: „o Jezusie Chrystusie, Synu Bożym”. Jana 1,1 stwierdza jasno: „Bogiem było Słowo”.

C. JEZUS, BOGO-CZŁOWIEK

Gdy Jezus przemierzał tę ziemię, nie mógłby zrobić tego, co zrobił, gdyby nie był tym, kim był. Prawdę mówiąc On zrobił to, co zrobił, aby pokazać ludziom, kim On naprawdę był. Gdy Jezus doszedł do zwrotnego punktu

2 Podobnie jak w polskim (przyp. tłum.).

3 Zastosowana tutaj paranteza wynika z greckiego oryginału i lepiej oddaje sens. Zob.: A. T. Robertson, *A Harmony of the Gospels for Students of the Life of Christ*, s. 261. Porównaj ten wiersz [w:] *Berkeley Version*, oraz *New International Version*.

poświadczonych znakami służby zwiastowania, postawił wielkie pytanie, które miało zidentyfikować Go: „Za kogo ludzie uważają Syna Człowieczego?” (Mt 16,13). Słowa „Syn Człowieczy” odnoszą się do Jego ludzkiej natury. Zaś Piotr w *swoim* wyznaniu rozpoznał boskość Jezusa: „Ty jesteś Chrystus, Syn Boga żywego” (Mt 16,16).

Ewangelie nie przedstawiają Jezusa jako dwuosobowego Boga *i* człowieka. Zawsze jest On jedną Osobą, posiadającą dwie natury. Posiada On naturę prawdziwie boską i zarazem posiada On naturę prawdziwie ludzką. Te dwie natury są nierozzerwalnie zjednoczone w jednej Osobie. Z powodu ludzkiej natury Jezus nie jest mniej Bogiem i nie jest mniej człowiekiem z powodu natury boskiej. Obie natury przebywają ze sobą i obie składają się na prawdziwą osobowość. Jezus nie jest Bogiem *i* człowiekiem – Jezus jest *Bogo-człowiekiem*.

II. ŚRODOWISKO, W KTÓRYM WYCHOWYWAŁ SIĘ JEZUS

Palestyńskie środowisko czasów nowotestamentowych omawiane było pokrótce w rozdz. 2. Poniżej odnotujemy kilka aspektów tego środowiska w związku z wczesnymi latami życia Jezusa.

A. MIASTA I WSIE

Miasta i wsie wymieniane w Ewangeliach położone były głównie w trzech prowincjach: Judei, Galilei i Samarii. Trzema otaczającymi krainami były: Perea, Dekapolis i Fenicja. Zlokalizuj te obszary na Mapie F, s. 74.

MIASTA NOWEGO TESTAMENTU

JUDEA	SAMARIA I GALILEA ⁴	INNE
1. Jerozolima	7. Sychar	16. Betsaida
2. Betlejem	8. Samaria	(Juliańska) Łk 9,10
3. Betania	9. Nain	17. Gergeza
4. Efraim	10. Nazaret	18. Cezarea Filipowa
5. Jerycho	11. Kana	19. Tyr
6. Emaus	12. Magdala	20. Sydon
	13. Kafarnaum	21. Betabara (Betania za Jordanem)
	14. Chorazyn	
	15. Betsaida (zachodni brzeg Jeziora Galilejskiego) Mk 6,45	

⁴ Z powodu religijnych animozji Żydzi unikali podróżowania przez Samarię. Jednakże Jezus bez przeszkód przechodził przez Samarię i usługiwał (np. J 4,4-42).

Po około roku ograniczonej służby w Judei, większość służby Jezus prowadził w Galilei i wokół Galilei, a Jego podróż z Jerozolimy do Galilei dawała dodatkowe możliwości służby. Spośród wielu miast i wsi, które odwiedził w podróżach misyjnych, tylko około dwudziestu jest wspomnianych w Ewangeliach. Zobacz załączoną listę. Jak wiele z tych miejsc możesz zobaczyć na mapie Palestyny? Znajdź je na Mapie F.

B. OKRĘGI POLITYCZNE

W czasach Jezusa zarządzanie Palestyną podzielone było pomiędzy różnych władców, a każdy z nich, bezpośrednio lub pośrednio, podlegał Rzymowi. Wykres 14 wymienia władców, obszar ich panowania i daty.

WYKRES 14

WŁADCY PALESTYNY ZA CZASÓW JEZUSA

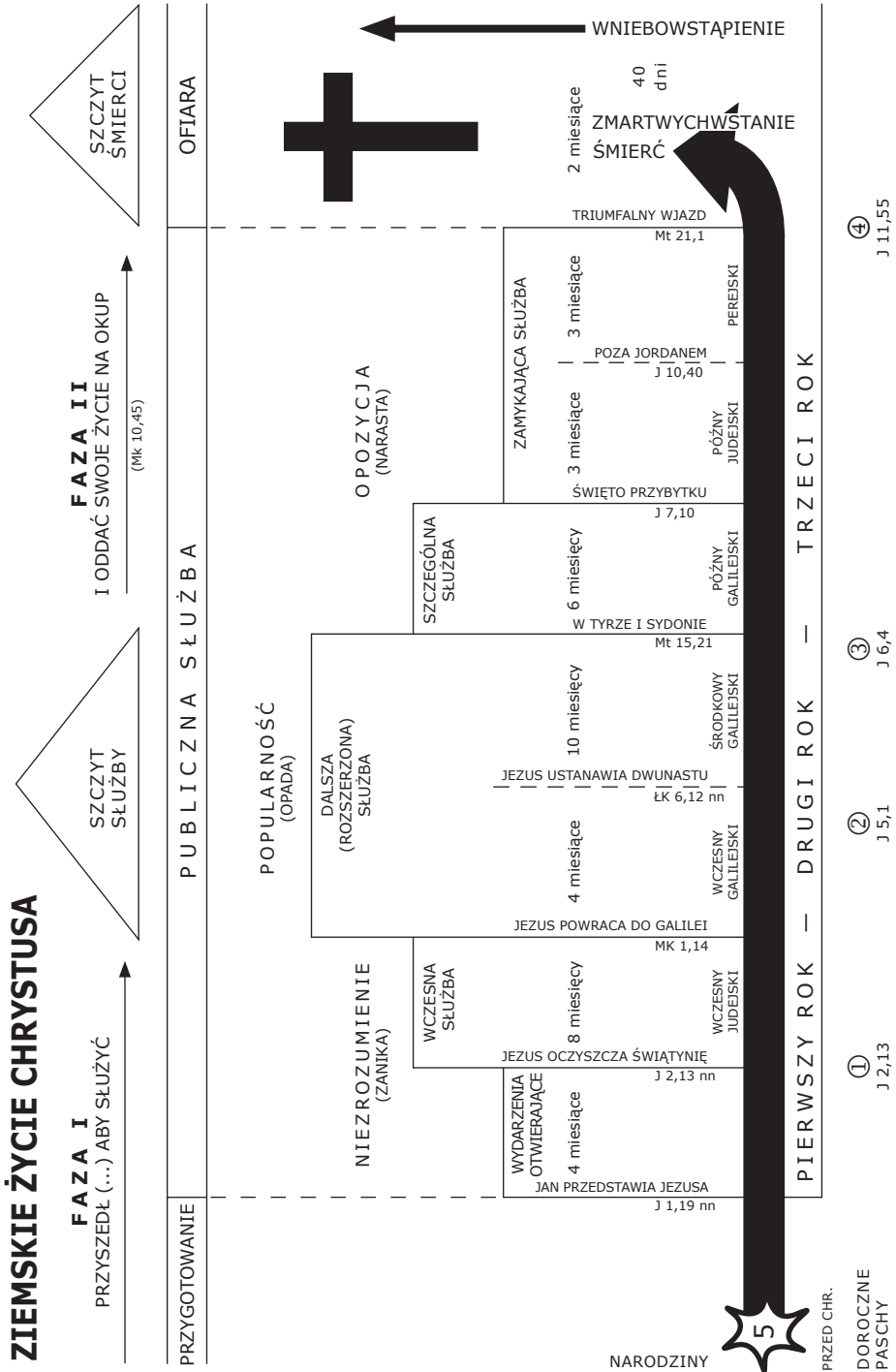
TERYTORIA	WŁADCY			
JUDEA I SAMARIA	HEROD WIELKI 43-4 r. przed Chr.	ARCHE-LAOS 4 r. przed Chr. – 6 r. po Chr.	PROKURATORZY	
			Coponiusz Ambibulus Rufus Gratus	PONCJUSZ PIŁAT 26-36 r. po Chr.
GALILEA I PEREA	HEROD ANTYPAS (4 r. przed Chr. – 39 r. po Chr.) Zabił Jana Chrzciciela			
ITUREA I TRACHONITYDA na północny wschód od Jeziora Galilejskiego	FILIP (4 r. przed Chr. – 34 r. po Chr.)			

Uwagi do Wykresu 14

1. Herod Wielki zmarł w 4 r. przed Chr., wkrótce po narodzeniu Jezusa (zob. Mt 2,1.19).⁵

5 Jezus urodził się pomiędzy 5 i 6 r. przed Chr. Znany fakt jest, że nasz obecny kalendarz zawiera błąd rzędu kilku lat. Zob.: A. T. Robertson, *op. cit.*, ss. 262-267, gdzie kwestia ta jest rozważana.

WYKRES 15

2. Władcą, który panował, gdy Józef z Marią i Jezusem wrócili z Egiptu do Palestyny, był Archelaos (Mt 2,22).

3. Podczas publicznej służby Jezusa (Łk 3,1) rzymskim prokuratorem Judei był Poncjusz Piłat, który wydał formalny nakaz skazujący Jezusa na śmierć.

III. PUBLICZNA SŁUŻBA JEZUSA

Gdy historie wszystkich czterech Ewangelii zostają zestawione razem, tak, że tworzą jedno opowiadanie, obraz życia Chrystusa pokazuje wyraźnie wszystkie ważne aspekty Jego odkupieńczej misji. Według zapisu Ewangelii, życie Jezusa składało się z trzech różnych, wartościowo nierównych części.:

1. *Lata przygotowań*, raczej niewidoczne, razem około trzydziestu lat.
2. *Publiczna służba*, opisana najbardziej szczegółowo, około trzech i pół roku.
3. *Ofiara*, najbardziej istotny moment służby Jezusa, zawierający się w okresie zaledwie kilku tygodni.

Wykres 15 ukazuje okresy i zwroty w służbie Jezusa. Po pierwsze, bardzo uważnie przestuduj wykres. Następnie przeczytaj te obserwacje, na które zwrócona jest szczególna uwaga.

Uwagi do Wykresu 15

1. Wspomina się powyżej o *trzech* okresach w życiu Jezusa: przygotowanie, publiczna służba, ofiara. Na Wykresie 15 odnotuj dwie fazy w życiu Jezusa: służbę i śmierć. Zauważ, że szczyt Jego publicznej służby (mierzony publiczną akceptacją) został osiągnięty co najmniej rok przed Jego śmiercią. Śmierć była *tym* najważniejszym wydarzeniem.

2. Publiczna służba Jezusa trwała około trzy i pół roku. Doroczne święta Paschy, wspomniane u Jana, są datami wytyczającymi ten okres. Bez Ewangelii Jana,⁶ która jako jedyna opisuje wczesną służbę w Judei, publiczna służba Chrystusa wydawałaby się o wiele krótsza.

3. Każdy rok służby Jezusa był inny w swoim rodzaju:

- a) Rok Pierwszy: NIEZROZUMIENIE. Nie było publicznych fanfar na otwarciu służby Jezusa, ale stopniowo wychodził z cienia na światło publicznej uwagi.
- b) Rok Drugi: POPULARNOŚĆ. Szczyt popularności osiągnął Jezus stosunkowo szybko, ale od tego momentu Jego akceptacja przez tłumy równie szybko malała.

6 Podręcznik ten przyjmuje pogląd, że bezimiennie święto w Jana 5,1 było świętem Paschy.

C. Rok Trzeci: OPOZYCJA. Otwarta opozycja już była manifestowana i tylko kwestią czasu i boskiego planu było nadejście godziny krzyża.

4. Najwyższy kwadrat na wykresie pokazuje sedno służby Jezusa – Jego dalszej (rozszerzonej) służby. Przed nim były wydarzenia otwierające (cztery miesiące); a dalej wczesna służba w Judei (osiem miesięcy). Gdy Jezus dokończył rozszerzoną służbę, zwrócił swoje stopy i serce ku Jerozolimie, angażując się w szczególnie i zamykający okres w drodze na krzyż.

5. Rozszerzona służba Jezusa miała miejsce w Galilei. Większość posługi skierował do mieszkańców tej północnej prowincji, która była jego krainą dzieciństwa i wczesnej młodości. Popatrz na inne geograficzne obszary służby, łącznie z krótkim okresem w Perea, gdzie usługiwał tuż przed swoją śmiercią.

6. Jako ćwiczenie przeczytaj miejsca wskazane przez referencje biblijne, podane na Wykresie 15, odnoszące się do początku każdego okresu służby Jezusa. Staraj się pamiętać o tych wydarzeniach, gdy będziesz studiować przebieg misji Jezusa, ponieważ są one drogowskazami na węzłowych punktach Jego misji.

Celem powyższego przeglądu publicznej służby Jezusa jest pokazanie *całościowej* perspektywy ziemskiej misji Jezusa, zanim zaczniemy studiować *częściowe* fragmenty każdej z czterech Ewangelii. Gdy na przykład studiujemy zapis Łukasza, powinniśmy być świadomi, że Jezus pomija większą część pierwszego roku publicznej służby Jezusa. Zob. Wykres 33 na s. 173, który pokazuje to, co obejmuje Łukasz w porównaniu z całym okresem służby.

Cały biblijny tekst wszystkich czterech Ewangelii jest zebrany razem w chronologicznym zestawieniu, przy użyciu czterech paralelnych kolumn, w opracowaniach nazywanych synopsami Ewangelii.⁷ Kiedykolwiek analizujesz porównawczy tekst czterech Ewangelii w takim opracowaniu, używaj Wykresu 15, który pomaga w utrzymaniu właściwej ogólnej perspektywy.

Gdy będziesz dokonywać przeglądu czterech Ewangelii w kolejnych rozdziałach książki, możesz od czasu do czasu chcieć odnieść się do wykresów przedstawiających ziemskie życie Chrystusa (15, 19, 27, 33 lub 42), aby umiejscowić konkretny wiersz czy fragment w perspektywie całej misji Chrystusa. Takie wykresy są bardzo pomocne w przeglądach czterech Ewangelii.

IV. DLACZEGO CZTERY EWANGELIE?

Biografia Jezusa jest zapisana w Biblii w czterech oddzielnych księgach, skomponowanych przez czterech różnych autorów w różnym czasie. Rodzi się

7 W języku polskim takim opracowaniem jest *Synopsa czterech Ewangelii*, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1997 (przyp. tłum.).

więc oczywiste pytanie: Jaki jest powód takiej wielokrotnej relacji? – szczególnie, że większość zawartości jest powtórzona w innych księgach.⁸ Oczywistym jest, że Bóg miał istotny powód, projektując w biblijnym kanonie cztery oddzielne zapisy Ewangelii, zamiast jednego.

Biblia nie mówi bezpośrednio jakie były to powody, jakkolwiek pewne sugestie są poczynione w Łukasza 1,1-4. Natomiast porównanie Ewangelii odkrywa co najmniej pięć celów powstania wielokrotnego formatu. Podane są one poniżej.

Uwaga: Wykres 16 Ewangelie Mateusza, Marka i Łukasza określa mianem Ewangelii synoptycznych (dosłownie: „widzieć” + „razem”). A to z powodu wielu podobieństw w tych trzech zapisach. Ewangelia Jana, napisana wiele lat później, zawiera mniej paralelnych fragmentów i zawiera więcej treści doktrynalnych oraz ich interpretacji. Tak więc Ewangelia Jana jest wyłączona z pozostałych trzech jako „Czwarta Ewangelia”.

A. ZAWARTOŚĆ

Różnorodność spojrzenia na istotę spraw jest pierwszym powodem, dla którego mamy cztery Ewangelie. Mamy na przykład cztery różne portrety Jezusa, zrobione z czterech różnych punktów widzenia i pokazane na różnym tle i w różnym świetle. Mając tylko jedną bibliografię, nie byłoby to możliwe. Także inne zagadnienia związane z życiem Chrystusa - takie jak poselstwo, które zwiastował, czy uczynki, których dokonywał – zostały pokazane przez autorów poszczególnych Ewangelii w taki sam różnorodny sposób. „Poświęcamy więcej czasu i (...) czujemy się coraz bardziej jak w domu, przechadzając się z jednej sali do drugiej, niż gdybyśmy zobaczyli wszystko w jednej tylko galerii”.⁹

B. PRZEKAZ

Przekaz skierowany do różnych odbiorców jest innym ważnym powodem istnienia czterech Ewangelii. W pierwszym wieku istniały trzy główne grupy kulturowe, do których skierowane było poselstwo ewangelii: Żydzi, Rzymianie i Grecy. Mateusz, Marek i Łukasz pisali swoje Ewangelie mając na myśli jedną z tych grup. Ewangelia Jana przekracza wszystkie kulturowe granice, mając na uwadze kościół uniwersalny. Nawet dzisiaj, pomimo odmiennej sytuacji, różnorodność komunikacji wobec różnych odbiorców jest zasadna.

8 Zob.: D. Edmond Hiebert, *An Introduction to the New Testament*, 1:160-190, gdzie jest rozważany problem synoptyczny i to, na ile każdy z zapisów jest podobny i różny w porównaniu pierwszych trzech Ewangelii.

9 Thomas D. Bernard, *The Progress of Doctrine in the New Testament*, s. 59.

C. JASNOŚĆ

Każda z Ewangelii jest uzupełnieniem trzech pozostałych po to, aby jeśli coś byłoby niejasne lub niekompletne w jednej, zostało uzupełnione i wyjaśnione w innych.

D. POTWIERDZENIE

Przedstawienie tego samego faktu przez czterech niezależnych świadków robi duże wrażenie, szczególnie, gdy ich poglądy na to samo wydarzenie są różne, lecz jednocześnie nie są ze sobą sprzeczne.

E. ILOŚĆ

Gdyby jeden zapis został zebrany w jednej Ewangelii, bez duplikatów, taka pojedyncza Ewangelia byłaby raczej krótsza niż obecne cztery Ewangelie. Ewangelie stanowią około połowy całej zawartości Nowego Testamentu. Znaczenie Ewangelii pokazane jest także poprzez ilość miejsca przeznaczanego dla nich.

WYKRES 16

PORÓWNANIE CZTERECH EWANGELII

	Mateusz	Marek	Łukasz	Jan
PORTRETY JEZUSA	Prorokujący Król	Posłuszny Sługa	Doskonały Człowiek	Boski Syn
WAŻNE SŁOWA	„wypełniło się”	„prostujcie drogę”	„Syn człowieczy”	„wierźcie”
KULTURA PIERWSZYCH ODBIORCÓW	Żydzi (Jezus, Syn Abrahama)	Rzymianie (działanie zamiast genealogii)	Grecy (Jezus, Syn Adama)	Kościół (Jezus, Syn Boży)
STYL PISARZA	nauczyciel	kaznodzieja	literat	teolog
WYJĄTKOWE FRAGMENTY	kazania	cuda	przypowieści	doktryny
WAŻNE MYŚLI (IDEE)	prawo	moc	łaska	chwała
PRZYNALEŻNOŚĆ	„EWANGELIE SYNOPTYCZNE” – ukazujące człowieczeństwo Chrystusa widziane z boku, od strony ziemskiej			„CZWARTE EWANGELIA” – ukazująca boskość Chrystusa

V. ĆWICZENIE PODSUMOWUJĄCE

Oto ciekawe studium porównawcze, które da możliwość osobistego doświadczenia różnic w kompozycji czterech Ewangelii. Użyj Wykresu 17 jako roboczego arkusza. Porównaj cztery obrazy Chrystusa, na podstawie tego, jak jest On przedstawiany w ostatnich słowach każdej z Ewangelii. (Fragment z Jana, pokazany w tabeli jest ostatnim fragmentem Ewangelii, przed epilogiem). Kluczowe słowa i wyrażenia tekstu biblijnego zapisz w ramkach oraz stwórz swój własny zarys na marginesach. Zaproponowany już tytuł każdego z fragmentów pomoże ci w rozpoczęciu pracy. Fragment z Mateusza został już rozpisany, aby służyć jako przykład.

WYKRES 17

CZTERY WIZERUNKI CHRYSTUSA

	Mateusz 28,18-20 KRÓLEWSKI DAWCA PRAWA		Marek 16,16-20 WIELKIE DZIEŁA
MOC	18 Jezus powiedział: WSZELKA MOC na niebie } dana na ziemi } mi jest	ABSOLUTNA WŁADZA JEZUSA	16
NAKAZ (prawo)	Idźcie tedy CZYNIĄC UCZNIAMI CHRZCZĄC w imieniu { Ojca Syna Ducha Św. UCZĄC... wszystkiego, co WAM POLECILĘM		
	Jestem z wami ZAWSZE 20	STAŁA OBECNOŚĆ JEZUSA	20
	Łukasz 24,50-53 PRZYJACIEL CZŁOWIEKA		Jan 20,28-31 SYN BOŻY
	50		28
	52		
	53		31

VI. ZASTOSOWANIA

Patrząc na ziemską służbę Jezusa, której przeglądu dokonaliśmy, możemy nauczyć się ważnych duchowych lekcji. Zastanów się nad następującymi faktami i zobacz, jakie możesz znaleźć ich praktyczne zastosowania:

1. Większość lat życia Jezusa była *przygotowaniem* do Jego publicznej służby.
2. Jezus nie był zbyt długo popularny.
3. Jezus kontynuował służbę nawet pod ciężkim ostrzałem nienawiści i zazdrości.
4. Zacięta wrogość nie mogła spowodować przedwczesnej śmierci Jezusa. Godzina krzyża wybiła według Bożego zegara.
5. Jezus służył życiem *i* śmiercią.
6. Jezus przyszedł, aby dać, a nie zabrać.

VII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE

1. Co oznacza wyrażenie „preinkarnacja Chrystusa”?
2. Znajdź miejsca w Biblii, które mówią o życiu i służbie Chrystusa przed Jego narodzeniem w Betlejemie.
3. Wymień cztery ważne starotestamentowe prorocтва dotyczące Jezusa.
4. Porównaj genealogie Jezusa przedstawione przez Mateusza i Łukasza.
5. Kto był królem Judei, gdy narodził się Jezus? Kto był zarządcą (prokuratorem), gdy został ukrzyżowany?
6. Wymień trzy okresy publicznej służby Jezusa.
7. W jakim okresie służba Jezusa odbywała się głównie w Galilei?
8. Jak długo trwała publiczna służba Jezusa?
9. Wymień pięć powodów powstania czterech Ewangelii.
10. Porównaj cztery Ewangelie pod względem: obrazu Jezusa, ważnych słów, kręgów kulturowych pierwotnych odbiorców.